EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 23.4.2009
KOM(2009) 193 lõplik

KOMISJONI ARUANNE

Euroopa Liidu Solidaarsusfond
2008. aasta aruanne
ja
aruanne uue rahastamisvahendi kuue kasutusaasta jooksul saadud kogemuste kohta

SISUKORD

1. osa: 2008. aasta aruanne ... 3

1. Sissejuhatus ... 3

2. käigusolevad ja uued, 2008. aastal laekunud taotlused ... 3

3. Rahastamine ... 5

4. Abi andmise lõpetamised ... 6

2. osa: Aruanne uue rahastamisvahendi kuue kasutusaasta jooksul saadud kogemuste kohta ... 7

1. Sissejuhatus ... 7

2. ELi solidaarsusfondi rakendamise kokkuvõte ... 7

3. ELi solidaarsusfondi tegevust piiravad tegurid ja puudused ... 8

4. Kontrollikoja aruanne solidaarsusfondi kohta ... 9

5. Järeldused: Fondi toimimise parandamine ... 10

1. Lisa: Euroopa Liidu Solidaarsusfondile 2008. aastal esitatud taotlused ... 12

2. Lisa: ELi solidaarsusfondile alates 2002. aastast esitatud taotlused ... 13

1. OSA: 2008. AASTA ARUANNE

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu solidaarsusfond loodi 15. novembril 2002[1]. Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2012/2002 (Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta) (edaspidi „solidaarsusfondi määrus”) artiklis 12 on sätestatud, et Euroopa Parlamendile ja nõukogule tuleb esitada aruanne fondi eelmise aasta tegevuse kohta. Käesoleva aruande esimeses osas kirjeldatakse fondi tegevust 2008. aastal ja võetakse nagu eelmisteski aruannetes vaatluse alla juba menetluses olevate ja uute taotluste käsitlemine ning fondi vahendite rakendamise aruannete hindamine, et valmistada need ette menetlemise lõpetamiseks.

2. KÄIGUSOLEVAD JA UUED, 2008. AASTAL LAEKUNUD TAOTLUSED

2008. aastal menetles komisjon nelja 2007. aastal laekunud taotlust ja sai kaks uut taotlust ELi solidaarsusfondist toetuse saamiseks. 1. lisas esitatakse üksikasjalik ülevaade asjaomaste juhtumite kohta, mida hinnati solidaarsusfondi määrusega kehtestatud kriteeriumide ning taotlejariikide esitatud teabe alusel.

Ühendkuningriik

2007. aasta juunis ja juulis Ühendkuningriigi erinevates piirkondades aset leidnud suurte üleujutuste tõttu esitasid Ühendkuningriigi ametiasutused 20. augustil 2007 taotluse rahalise abi saamiseks; see taotlus vormistati lõplikult 26. oktoobril 2007. Kuna otseste kahjude kogusumma 4,6 miljardit eurot ületab 3,267 miljardit eurot, mis on Ühendkuningriigi suhtes kohaldatav solidaarsusfondi kasutuselevõtu künnis, liigitati õnnetus laiema ulatusega looduskatastroofiks ning solidaarsusfondi põhilisse kohaldamisalasse kuuluvaks õnnetuseks. 10. detsembril 2007 otsustas komisjon teha eelarvepädevale asutusele ettepaneku solidaarsusfondi vahendid kasutusele võtta ja eraldada 162,388 miljonit eurot rahalist abi. Eelarvemenetlus nõukogus ja Euroopa Parlamendis viidi lõpule 2008. aastal ning toetus maksti Ühendkuningriigile välja 27. oktoobril 2008.

Prantsusmaa (Martinique ja Guadeloupe)

2007. aasta augustis tabas Prantsuse Antillide kaht saart, Prantsusmaa ülemeredepartemange Martinique'i ja Guadeloupe'i, orkaan Dean, mis põhjustas tõsist kahju infrastruktuurile ja erinevatele majandussektoritele. Prantsusmaa esitas 26. oktoobril 2007 taotluse ELi solidaarsusfondilt rahalise abi saamiseks, see taotlus vormistati lõplikult 8. jaanuaril 2008. Tormi põhjustatud kahju (511 miljonit eurot) ei vastanud solidaarsusfondi määruses kehtestatud laiema ulatusega katastroofi kriteeriumidele. Arvestades siiski selle piirkonna erilist ohustatust äärepoolseima asukoha tõttu (sellele kriteeriumile on viidatud ka solidaarsusfondi määruses) ning seda, et õnnetus avaldab piirkonnale olulist mõju, otsustas komisjon, et taotlus vastab

[1] EÜT L 311, 14.11.2002.

solidaarsusfondi määruses sätestatud erikriteeriumidele (piirkond kannatab erakorralise õnnetuse tõttu). 10. septembril 2008 tegi komisjon ettepaneku anda finantsabi 12 780 miljonit eurot. Pärast nõukogus ja Euroopa Parlamendis toimunud eelarvemenetlust maksti toetus Prantsusmaale välja 24. detsembril 2008.

Kreeka

2007. aasta augustis kannatas suur osa Kreeka aladest metsatulekahjude all, mis põhjustasid suurt kahju mitmetele majandussektoritele ja looduskeskkonnale. Kreeka ametiasutused palusid ELi solidaarsusfondilt abi 30. oktoobril 2007 ning lõplik taotlus esitati 24. jaanuaril 2008. Otsene kogukahju oli hinnanguliselt 2,118 miljardit eurot. Kuna see summa ületab Kreeka suhtes kohaldatava 1 066,497 miljoni euro künnise (st 0,6 % riigi rahvamajanduse kogutulust), liigitati õnnetus laiema ulatusega looduskatastroofiks. 8. aprillil 2008 tegi komisjon ettepaneku anda finantsabi 89,769 miljonit eurot. Pärast nõukogus ja Euroopa Parlamendis toimunud eelarvemenetlust maksti toetus Kreekale välja 29. septembril 2008.

Sloveenia

2007. aasta septembris mõjutasid Sloveenia teatud piirkondi tugevad vihmasajud ja torm, mis tõid kaasa tõsiseid üleujutusi ja maalihkeid. Loodusõnnetus põhjustas olulist kahju infrastruktuurile, riigi ja eraomandis olevatele ehitistele, ettevõtlusele ja põllumajandusele. Sloveenia ametiasutused esitasid ELi solidaarsusfondile taotluse abi saamiseks 19. novembril 2007. Otsene kogukahju oli hinnanguliselt 233,39 miljonit eurot. Kuna see summa ületab Sloveenia suhtes kohaldatava 164,27 miljoni euro künnise (st 0,6 % riigi rahvamajanduse kogutulust), liigitati õnnetus laiema ulatusega looduskatastroofiks. 3. märtsil 2008 tegi komisjon ettepaneku anda finantsabi 8,254 miljonit eurot. Pärast nõukogus ja Euroopa Parlamendis toimunud eelarvemenetlust maksti toetus Sloveeniale välja 12. detsembril 2008.

Küpros

Küpros kannatas 2008. aastal vihmapuuduse käes, mis mõjutas oluliselt elutingimusi, majandust ja looduskeskkonda. Küprose ametiasutused esitasid ELi solidaarsusfondile taotluse abi saamiseks 1. juulil 2008 ning lõplik taotlus esitati 16. oktoobril 2008. See oli esimene taotlus, mis esitati seoses põuaga. Solidaarsusfondi määruses on nõutud, et taotlus tuleb esitada hiljemalt kümme nädalat pärast õnnetuse tekitatud esmaste kahjude ilmnemist. Vihmapuuduse mõju jõudis haripunkti 2008. aasta aprillis, vihmahooaja lõpus, pärast kolm aastat kestnud ajavahemikku, mil sademeid oli olnud erakordselt vähe. Komisjon on seetõttu arvamusel, et kuupäeva 22. aprill 2008, mis on kümme nädalat enne taotluse esitamist, võib pidada katastroofi alguskuupäevaks.

Küprose ametiasutused hindasid pärast 22. aprilli 2008 tekkinud otseste kahjude kogusummaks 176,15 miljonit eurot. Kuna see summa ületab Küprose suhtes kohaldatava 84,673 miljoni euro künnise (st 0,6 % riigi rahvamajanduse kogutulust), liigitati põud laiema ulatusega looduskatastroofiks. Komisjon märkis ära asjaolu, et kriisi näol oli tegemist laiema ulatusega katastroofiga, mis mõjutas kogu riigi territooriumi. Küprose riigiasutused olid 2008. aasta aprillis ja mais võtnud hädaolukorras vajalikke olulisi meetmeid, et kriisi lahendada. Vältimatute erakorraliste toimingute kulud on seotud vee transpordiga Kreekast ja viivitamatute

investeeringutega vee infrastruktuuri, et tagada veevõrgustiku toimimine veevarustuse katkemise korral. 24. oktoobril 2008 tegi komisjon ettepaneku anda finantsabi 7,605 miljonit eurot.

Rumeenia

2008. aasta juulis kahjustasid Rumeenias küllaltki laialdast piirkonda suured vihmasajud, mis tõid kaasa üleujutused ja maalihked. Rumeenia ametiasutused esitasid ELi solidaarsusfondile taotluse abi saamiseks 1. oktoobril 2008. Otsene kogukahju oli hinnanguliselt 471,41 miljonit eurot. Kuna see summa jääb allapoole Rumeenia suhtes kohaldatavast laiema ulatusega katastroofi künnisest (566,84 miljonit eurot, st 0,6 % Rumeenia rahvamajanduse kogutulust), kuid moodustab siiski 83 % kõnealusest künnisest, hinnati taotlust nn erakorralise piirkondliku katastroofi kriteeriumi alusel.

Mõjutatud piirkond on ühtne ala, kuhu kuulub viis Rumeenia kirdeosa maakonda 3,046 miljoni elanikuga. Enamik mõjutatud piirkonna elanikest kannatas elamispinna ja põllumajanduskultuuride osalise või täieliku hävinemise tagajärjel. Esitati dokumendid, et tõendada tõsist ja püsivat mõju kahjustatud piirkonna elutingimustele ja piirkonna majanduslikule stabiilsusele. Teatatud oli põhiinfrastruktuuridele, põllumajandusele, metsandusele, kariloomadele ja inimeste kodudele tekitatud suurest kahjust. Katastroof mõjutas püsivalt kahjustatud piirkonna elutingimusi, kuna hävis ligikaudu 14 644 majapidamist, püsivalt ei olnud võimalik kasutada põhiinfrastruktuure (vesi ja elekter) ning tõsiselt sai kahjustada transpordi infrastruktuur, mis tõi kaasa umbes 100 kohaliku omavalitsuse täielikku isolatsiooni jäämise. 22. jaanuaril 2009 tegi komisjon otsuse, et taotlus vastab erakorralise piirkondliku katastroofi kriteeriumile ning tegi ettepaneku 11 785 miljoni euro suuruse toetuse andmiseks.

3. RAHASTAMINE

Nelja 2007. aastal toimunud juhtumi puhul, mille suhtes ei olnud eelarvemenetlus lõppenud enne aasta lõppu (Ühendkuningriigi ja Sloveenia üleujutused, Kreeka metsatulekahjud ning Prantsusmaal (Martinique'il ja Guadeloupe'il) möllanud orkaan), rakendati kolme paranduseelarvet. Eelarvepädev asutus kinnitas vastavalt 9. aprillil 2008, 5. juunil 2008 ja 21. oktoobril 2008 esialgsed paranduseelarve projektid nr 1/2008,[2] 3/2008[3] ja 7/2008[4]. Makseid sai teha pärast abi andmise otsuse vastuvõtmist ja rakenduslepingu allkirjastamist.

2008. aastal kasutati fondi vahendeid seoses ühe uue juhtumiga (põud Küprosel)[5]. Abi suurus määrati iga juhtumi puhul kindlaks vastavalt komisjoni poolt varem välja

---

2 KOM(2008)15; 2008. aasta üldeelarve esialgne paranduseelarve projekt nr 1, vastu võetud 9. aprillil 2008, ELT L 175, lk 1; 4. juuli 2008.

3 KOM(2008)201; 2008. aasta üldeelarve esialgne paranduseelarve projekt nr 3, vastu võetud 5. juunil 2008, ELT L 208, lk 1; 5. august2008.

4 KOM(2008)556; 2008. aasta üldeelarve esialgne paranduseelarve projekt nr 7, vastu võetud 21. oktoobril 2008, ELT L 315, lk 1; 25. november 2008.

5 KOM(2008)732; 2008. aasta üldeelarve esialgne paranduseelarve projekt nr 10, vastu võetud 18. detsembril 2008, ELT L 27, lk 91; 30. jaanuar 2009.

töötatud standardmeetodile (üksikasjalikult kirjeldatud aastaid 2002–2003 hõlmavas aruandes). 2008. aasta abisummad olid järgmised:

Abisaaja	**Katastroof**	**Kategooria**	**Abisumma suurus** (eurodes)
Ühendkuningriik	Üleujutus	Laiema ulatusega	162 387 985
Kreeka	Metsatulekahjud	Laiema ulatusega	89 769 009
Sloveenia	Üleujutus	Laiema ulatusega	8 254 203
Prantsusmaa (Martinique ja Guadeloupe)	Orkaan	Piirkondlik / äärepoolseima piirkonna katastroof	12 780 000
Küpros	Põud	Laiema ulatusega	7 605 445
Kokku			**280 796 642**

2008. aastal Rumeenialt saadud taotluse (seoses üleujutusega) eelarvemenetlust ei saadud enne aasta lõppu valmis. Selle taotluse kohta on komisjon esitanud esialgse paranduseelarve projekti nr 1/2009[6] ning seda juhtumit kirjeldatakse järgmise aasta aruandes.

4. ABI ANDMISE LÕPETAMISED

Solidaarsusfondi määruse artikli 8 lõikes 2 on sätestatud, et hiljemalt kuus kuud pärast ühe aasta möödumist toetuse väljamaksmise kuupäevast esitab abisaajariik toetuse kasutamise aruande (edaspidi: „rakendamise aruanne”) koos selgitusega kulutuste õigustatuse kohta (edaspidi: „õigustatuse tõend”). Menetluse lõppedes lõpetab komisjon fondi abi andmise.

2005. aastal Rootsis möllanud tormi Gudrun kahjude hüvitamise juhtumi (mille kohta saabusid rakendamise aruanded 17. ja 20. oktoobril 2007) jaoks antud abi lõpetamise kohta märkis komisjon, et deklareeritud kulude suurus oli 66 455 534 eurot. Kuna finantsabi anti kokku 81 724 975 eurot, nõuti ülejäänud osa, 15 269 441 eurot, tagasi. Komisjon lõpetas abi andmise 8. juulil 2008.

Komisjon sai 2008. aastal lõplikud rakendamise aruanded 2006. aastal Bulgaariale (üleujutused 2005. aasta mais ja augustis), Rumeeniale (üleujutused 2005. aasta aprillis ja juulis) ning Austriale (üleujutused 2005. aasta augustis) antud abi kohta. Käesoleva aastaaruandega hõlmatud perioodi lõpul ei olnud kõnealuste rakendamise aruannete hindamine veel lõppenud.

[6] KOM (2009) 22.

2. OSA: ARUANNE UUE RAHASTAMISVAHENDI KUUE KASUTUSAASTA JOOKSUL SAADUD KOGEMUSTE KOHTA

1. SISSEJUHATUS

Euroopa solidaarsusfond loodi aastal 2002 pärast suuri üleujutusi Kesk-Euroopas, et reageerida sellist laadi sündmustele ELis ja riikides, millega on alustatud liitumisläbirääkimisi. Solidaarsusfondi vahendite kasutamise kuue esimese aasta jooksul on fondi kaudu aidatud leevendada katastroofi tagajärjel kannatanud riikide finantskoormust, see on aidanud tõsta Euroopa Liidu mainet tavakodanike silmis, kuna fondist on saadud abi ja selle kaudu on eraldatud täiendavaid rahalisi vahendeid eriti rasketel aegadel.

Pärast solidaarsusfondi tegevuse põhjalikku analüüsi tegi komisjon 2005. aasta aprillis ettepaneku solidaarsusfondi määrus läbi vaadata. Ettepanekus käsitletakse peamiselt järgmisi teemasid: kohaldamisala laiendamine, et komisjon saaks reageerida ka muudele katastroofidele peale loodusõnnetuste; ettemaksete tegemine, et kiirendada reageerimist ja suurendada ELi toetuste nähtavust kodanike hulgas, ja lihtsustamine fondi vahendite kasutuselevõtu täpsemate kriteeriumide kehtestamise kaudu.

2. ELI SOLIDAARSUSFONDI RAKENDAMISE KOKKUVÕTE

Alates fondi loomisest 2002. aastal on komisjon saanud 62 finantsabi taotlust 21 riigilt: 21 neist abitaotlustest kuulusid kategooriasse „laiema ulatusega katastroof”, 39 kategooriasse „piirkondlik katastroof” ja kaks taotlust liigitati kriteeriumi „naaberriik” alla. Neist 31 taotluse alusel anti finantstoetust kokku üle 1,5 miljardi euro. Komisjon lükkas tagasi 29 taotlust ja taotluse esitanud liikmesriigid tühistasid ise kaks taotlust. Taotlused esitati väga erinevate loodusõnnetuste, näiteks tormide, üleujutuste, maavärinate, vulkaanipursete, metsatulekahjude ja põua kahjude hüvitamiseks. 2. lisas esitatakse ülevaade kõigi alates 2002. aastast saadud taotluste kohta.

Nagu allpool esitatud statistilisest ülevaatest selgub, näitavad 2002. aastast alates saadud kogemused, et enamik ELi solidaarsusfondile suunatud abitaotlustest ei ole seotud laiema ulatusega katastroofidega, mis on fondi peamine kohaldamisala, vaid on esitatud piirkondlikke katastroofe hõlmavate erandlike kriteeriumide alusel. Kõnealuseid kriteeriume, mida tuleb määruse kohaselt kontrollida „suurima rangusega”, on jätkuvalt suhteliselt keeruline täita. Piirkondliku katastroofi (erandliku) kriteeriumi alusel esitatud taotluste hulgas on edutute taotluste osakaal endiselt suur, umbes kaks kolmandikku. Laiema ulatusega katastroofide puhul, mille suhtes kohaldatakse vaid üht kvantitatiivset kriteeriumi, on senini positiivselt otsustatud 100 % juhtudest.

Statistiline ülevaade

Saadud taotlusi kokku: neist laiema ulatusega katastroofe: piirkondlikke katastroofe naaberriigi kriteeriumi alla liigitatud õnnetusi:	**62** **21** 39 2	 34 % taotlustest 63 % 3 %
Heakskiidetud taotlusi **Tagasilükatud taotlusi** **Tagasivõetud taotlusi**	**31** **29**[7] **2**	50 % taotlustest 47 % 3 %

3. ELI SOLIDAARSUSFONDI TEGEVUST PIIRAVAD TEGURID JA PUUDUSED

Kuigi üldjoontes töötas fond hästi, näitavad selle esimese kuue rakendusaasta jooksul saadud kogemused, et fondi tegevus on kohati piiratud ja selles esineb puudusi. Need seisnevad peamiselt selles, et fondi vahendite kättesaadavaks tegemine on aeglane, fondi vahendite kasutuselevõtu kriteeriumid piirkondliku katastroofi puhul ei ole piisavalt läbipaistvad ning katastroofiks loetakse üksnes loodusõnnetusi.

Kiirus

Kiirusega seotud probleemid tulenevad otseselt solidaarsusfondi määrusega kehtestatud tingimustest ja menetlustest. ELi solidaarsusfondi käsitatakse sageli vääralt kui kiiret kriisiohjamisvahendit, milleks fond ei olnud algselt ette nähtud. Solidaarsusfond on vahend, mille kaudu aidatakse korvata erakorralise tegevuse kulud, mida algselt on finantseerinud kahju kannatanud liikmesriigi ametiasutused. Eelkõige tuleks arvesse võtta, et komisjon ei saa omal algatusel solidaarsusfondi vahendeid kasutada. Ta peab ootama riiklike ametiasutuste esitatud ametlikku taotlust, mis tavaliselt esitatakse kümme nädalat pärast katastroofi kahjude esmast ilmnemist, nagu on taotluse esitamise ajana ette nähtud solidaarsusfondi määruses. Enamikul juhtudel on komisjonil vaja küsida täiendavat teavet. Teiseks ei ole solidaarsusfondi rahad ELi eelarves koheselt kättesaadavad. Selle rahastamisvahendi jaoks peavad liikmesriigid oma tavapärastele ELi maksetele lisaks tegema täiendavaid makseid. Enne abi väljamaksmist peab komisjon taotlema nõukogult ja Euroopa Parlamendilt paranduseelarve heakskiitu, mis tavaliselt on aeganõudev menetlus (kestab kaks kuni neli kuud).

Läbipaistvus

Solidaarsusfondi määruses esitatud piirkondliku katastroofi mõiste on suhteliselt ebamäärane ja nõuetekohast taotlust on keeruline koostada. Kui laiema ulatusega katastroofi künnis ei ole täidetud, võib fondi vahendeid kasutusele võtta juhul, kui erakorraline piirkondlik katastroof mõjutab elanikkonna valdavat osa ning kui sellisel katastroofil on tõsised ja püsivad tagajärjed piirkonna majanduslikule stabiilsusele ja elanike elutingimustele. Solidaarsusfondi määruse kohaselt peab komisjon

[7] 29st tagasilükatud taotlusest olid 27 piirkondliku katastroofiga seotud taotlused.

kontrollima „suurima rangusega” kõiki seoses piirkondliku katastroofiga esitatud taotlusi. Selle tagajärg on, et liikmesriigid ja komisjoni talitused kulutavad märkimisväärselt aega ja tööjõudu, et vastavalt ette valmistada ja hinnata väiksemate piirkondlike katastroofidega seotud taotlusi, mis enamikel juhtudel lõpuks ikkagi tagasi lükatakse.

Kohaldamisala

Olemasolevate vahenditega on äärmiselt raske või isegi võimatu ELi tasandil asjakohaselt reageerida suurtele kriisidele, mis ei ole looduslikku päritolu. See on ilmnenud näiteks tööstuslike õnnetuste nagu Prestige'i laevahuku õlireostuse puhul ja terroriaktide nagu 2004. aasta märtsi Madriidi pommirünnaku puhul. Samuti ei ole praegu võimalik anda Euroopa solidaarsusfondist abi tõsiste kriisiolukordade korral tervishoiuvaldkonnas (näiteks sellise epideemia nagu SARS levimisel Euroopasse või Tšernobõli tüüpi õnnetusest põhjustatud kriiside korral tervishoiuvaldkonnas), mis võivad kergesti ületada üksikute riikide reageerimisvõimalusi.

Ohtude ennetamine

Komisjon uurib viise, kuidas saaks solidaarsusfondi määruses paremini käsitleda ohtude ennetamist.

4. KONTROLLIKOJA ARUANNE SOLIDAARSUSFONDI KOHTA

2008. aastal tutvustas Euroopa Kontrollikoda ELi solidaarsusfondi tegevuse auditeerimise tulemusi. Auditi käigus kontrolliti fondi menetluste kiirust, tõhusust ja abi andmise paindlikkust ning seda, kas abisaajariigid olid fondi tegevusega rahul. Selleks vaatas Kontrollikoda läbi kõik enne 2006. aasta lõppu esitatud taotlused ning koostas uuringu läbiviimise eesmärgil küsimustiku taotluse esitanud riikidele. Kontrollikoda avaldas aruande 18. juunil 2008 (eriaruanne nr 3/2008[8]).

Kontrollikoda leidis, et kuna komisjoni otsesed fondi haldamisega seonduvad kulud olid madalad, on fondi tegevus tõhus. Haldusmenetlusi on vähendatud tasemeni, mis tagab menetluste tõhususe ka abisaajariikide jaoks. Paindlikkusega seoses ei leidnud Kontrollikoda ühtegi juhtumit, mis näitaksid fondi paindlikkuse puudumist abitaotluste menetlemisel. Märgiti siiski, et väiksema piirkondliku katastroofi puhul on nn eduka taotluse kriteeriume raskem täita kui laiema ulatusega katastroofi puhul. Aruandes osutatakse ka solidaarsusfondi määruses esitatud piirkondliku katastroofi mõiste ebamäärasusele ja asjaolule, et selliste katastroofidega seotud taotluste tagasilükkamise põhjused võivad jääda ebaselgeks. Kõige kriitilisem oli Kontrollikoda fondi menetluste kiiruse suhtes. Tavapäraselt ulatus taotluse esitamise ja väljamakse tegemise vaheline aeg ligikaudu ühe aastani. Seega leidis Kontrollikoda, et fond ei reageeri piisavalt kiiresti. Vaatama fondist abi saamiseprotsessi pikaajalisusele, on toetust saanud riigid fondi abiga rahul. Seetõttu leidis Kontrollikoda, et fond on saavutanud oma põhieesmärgi, milleks on solidaarsuse ülesnäitamine katastroofiolukorras olevate liikmesriikidega. Soovitati, et komisjon annaks taotlejariikidele üksikasjalikud suunised taotluse esitamiseks ja annaks nõu, kuidas taotlusi kiiresti esitada.

---

8 „ Kui kiire, tõhus ja paindlik on Euroopa Liidu solidaarsusfond?” ELT L 153, 18.6.2008.

Komisjon nõustub täielikult Kontrollikoja soovitusega. Komisjon avaldas taotlusi esitavate liikmesriikide jaoks juhised ja selgitas üksikasjalikult, kuidas solidaarsusfondi määruse sätteid kohaldatakse. Et menetlusi lihtsustada ja aidata vältida viivitusi teabe esitamisel, töötas komisjon välja taotlusvormi näidise ja üksikasjalikud juhised taotluse täitmiseks. Mõlemad dokumendid on kättesaadavad ELi solidaarsusfondi veebisaidil (http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm). Samuti jätkab komisjon otsekontaktide sõlmimist taotluse ettevalmistamise eest vastutavate asutustega, nagu Kontrollikoda soovitas. Siiani esitati siiski paljudel juhtudel taotlused „ad hoc", ilma et taotlust esitavad liikmesriigid oleksid üritanud eelnevalt komisjoniga kontakteeruda. Komisjon lisas solidaarsusfondi veebisaidile oma kontaktandmed, et võimalikul taotlust esitaval liikmesriigil oleks lihtne temaga esimest korda ühendust võtta.

Kokkuvõttes leiab komisjon, et Kontrollikoja kriitilised märkused vahendi ebapiisava kiiruse ja piirkondlike katastroofide puhul esitatud taotluste menetlemise kohta näitavad, et vahend on vaja muuta selliseks, et kriteeriumid abisummade kiireks kasutuselevõtuks oleksid lihtsamad ja selgemad, nagu ka komisjon on kavandanud.

5. JÄRELDUSED: FONDI TOIMIMISE PARANDAMINE

Kuigi fond on üldiselt hästi töötanud, näitavad eelkõige laiema ulatusega looduskatastroofidega (mille ohjamiseks fond esialgselt loodi) seoses saadud senised kogemused, et fondi on vaja edasi arendada. See puudutab eelkõige kiirust, millega finantse abisaajariikidele kättesaadavaks tehakse ning selliste kriteeriumide läbipaistvust, mis võimaldavad kasutada fondi vahendeid piirkondliku katastroofi korral. Mõlemale punktile osutati ka Kontrollikoja aruandes. Lisaks võiks fondi kui vahendit edasi arendada ka nii, et sellega saaks nõuetekohaselt reageerida sellistele ELi tasandi suurtele kriisidele, mis ei ole looduslikku päritolu. Seepärast võttis komisjon 6. aprillil 2005 (KOM(2005)108) vastu ELi solidaarsusfondi määruse uue ettepaneku, mida Euroopa Parlament üldjoontes toetas. Selle ettepanekuga laiendatakse fondi kohaldamisala ja muudetakse mitmeid fondi toiminguid.

ELi solidaarsusfondi läbipaistvamaks muutmine

Komisjon on jätkuvalt selle poolt, et parandada ELi solidaarsusfondi läbipaistvust ja lihtsustada fondi vahendite kasutuselevõtu kriteeriume. See aitaks luua riikide ametiasutustel selgemat ettekujutust sellest, millistel juhtumitel on fondil võimalik katastroofiabi anda. Seepärast on väga oluline uuesti määratleda fondi kasutuselevõtu kriteeriumid. Ettepanekud langetada katastroofi künnist (1 miljard eurot / 0,5 % riigi rahvamajanduse kogutulust, olenevalt kumb on väiksem) ja samal ajal kaotada fondi vahendite erandlik kasutuselevõtt seoses piirkondliku katastroofiga, aitaksid muuta fondi läbipaistvamaks ja vältida pettumust taotluste tagasilükkamise korral. Teine võimalus oleks see, kui aluseks võetaks praegune määrus (mille kohaselt on võimalik fondi vahendeid kasutada piirkondliku katastroofi korral) ja lisataks konkreetne arvuline künnis piirkondlike katastroofide jaoks, st protsent riigi rahvamajanduse kogutulust (NUTS I või NUTS II). Mõlema võimaluse puhul saaks fondi vahendeid kasutusele võtta ühe selgepiirilise kriteeriumi alusel – kahju olulisus – kõigil juhtudel, kus Euroopa Liidu solidaarsusfondi tõepoolest vajatakse, sealhulgas ka nende õnnetustega seoses, kus praegu on kasutusel keeruline, nn piirkondlik

kriteerium. Selline muudatus tagaks võrdse kohtlemise ja liikmesriikidel oleks parem taotluse väljavaateid hinnata. Sellega seoses väheneks komisjoni poolne tagasilükkamiste arv (mis on piirkondlike katastroofide puhul peaaegu kaks kolmandikku) ning see aitaks kaasa positiivse suhtumise kujundamisele ELi solidaarsusfondi suhtes.

Kuidas kiiremini katastroofile reageerida

Kiirema reageerimise võimaldamiseks võiks kavandada teatavaid korralduslikke muudatusi, mille abil oleks võimalik solidaarsusmeetmed viivitamatult kasutusele võtta ja teha ettemaksed niipea, kui kannatanud riik on abitaotluse esitanud. Kõnealust makset käsitletakse pärast hindamis- ja eelarvemenetluse lõpetamist antava toetuse ettemaksena. Sellise kiire katastroofile reageerimise eeltingimuseks on siiski fondi rahastamisvahendite kasutuselevõtu selgete ja läbipaistvate kriteeriumide olemasolu, sest juhul kui taotlust heaks ei kiideta, peaks taotluse esitanud riik saadud ettemakse komisjonile tagasi maksma.

Kohaldamisala laiendamine

Ka muude laiema ulatusega katastroofide kui loodusõnnetuste korral ootavad tavakodanikud õigustatult, et EL sekkuks ja aitaks. Seda on näha poliitilistest üleskutsetest, milles kutsutakse ELi üles aktiivselt sekkuma. Seepärast leiab komisjon, et ELi solidaarsusfondi kaudu peaks saama reageerida igasuguste suurte kriiside korral, olenemata nende laadist ja põhjustest. 2005. aastal esitatud uue määruse ettepanek laiendab ELi solidaarsusfondi kohaldamisala, hõlmates (ELi solidaarsusfondi üldiste kulude aastase piirmäära raames) tervishoiu valdkonda, terrorismiga seonduvaid ja tööstuslikke / tehnoloogilisi katastroofe.

Edasised sammud

Pärast seda, kui komisjon esitas 2005. aastal läbivaadatud solidaarsusfondi määruse ettepaneku, ei ole asjad nõukogus edasi liikunud, ent komisjon on jätkuvalt valmis kompromissile jõudma. Eesmärk oleks määratleda valdkonnad, kus võiks jõuda kompromissini, et komisjon saaks oma ettepanekut muuta. Seetõttu kutsub komisjon nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles komisjoni 2005. aastal esitatud ettepanekut käesoleva aruande taustal uuesti läbi vaatama, et komisjon saaks 2009. aastal koostada muudetud ettepaneku.

1. LISA: EUROOPA LIIDU SOLIDAARSUSFONDILE 2008. AASTAL ESITATUD TAOTLUSED

Taotlejariigid	**UK**	**FR**	**EL**	**SI**	**CY**	**RO**
Katastroofi nimetus ja liik	**Üleujutused**	**Torm „Dean”**	**Metsatulekahjud**	**Üleujutused**	**Põud**	**Üleujutused**
Katastroofi tekitatud esimese kahju kuupäev	12/6/2007	17/8/2007	23/8/2007	18/9/2007	22/4/2008	24/7/2008
Kohaldamise kuupäev*	20/8/2007	26/10/2007	30/10/2007	19/11/2007	1/7/2008	1/10/2008
Kogu teabe kättesaamise kuupäev	22/10/2007	-	20/12/2007	-	-	-
Katastroofi künnis (miljonites eurodes)	3 266,629	3 266,629	1 066,497	164,272	84,673	566,84
Otsese kogukahju summad (miljonites eurodes)**	*4612*	511,2	2118,27	223,28	176,15	*471,41*
Kategooria	**Laiema ulatusega**	Piirkondlik	**Laiema ulatusega**	**Laiema ulatusega**	**Laiema ulatusega**	Piirkondlik
Kahjud / künnis	*141,19%*	*15,65%*	*198,62%*	*135,92%*	*208,03 %*	*83,16%*
Abikõlblike erakorraliste meetmete kulud (miljonites eurodes)**	356,7	*119,9*	*1007*	*154,39*	*59,45*	*390,81*
Abikõlblikud kulud / kogukahju	*7,73%*	*23,45%*	*47,52%*	*69,15%*	*33,74%*	*82,9%*
Abi / abikõlblikud kulud	*45,53%*	*10,66*	*8,91%*	*4,95%*	*12,79%*	*3,01%*
Abi osatähtsus (% kogukahjust)	*3,52%*	*2,5*	*4,24%*	*3,42%*	*4,31%*	*2,49%*
Toetuse määramise otsuse kuupäev	17/06/2008	25/11/2008	08/092008	22/09/2008	2009	2009
Rakendamislepingu kuupäev	07/08/2008	11/12/2008	08/092008	07/11/2008	2009	2009
Antud abi (eurodes)	162 387 985	12 780 000	89 769 009	8 254 203	7 605 445	11 785 377

* Esialgse taotluse registreerimine komisjonis
** Kulud, mille komisjon on heaks kiitnud.

2. LISA: ELI SOLIDAARSUSFONDILE ALATES 2002. AASTAST ESITATUD TAOTLUSED

Aasta	Riik		Katastroofi liik	Kahju (miljonites eurodes)[9]	Kategooria	Antud abi (miljonites eurodes)
2002	1	AT	Üleujutus	2 900	**Laiema ulatusega**	134
	2	CZ	Üleujutus	2 300	**Laiema ulatusega**	129
	3	FR	Üleujutus (Le Gard)	835	Piirkondlik	21
	4	DE	Üleujutus	9 100	**Laiema ulatusega**	444
2002. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**728**
2003	1	ES	Õlireostus (Prestige)	436	Piirkondlik	8,626
	2	IT	Maavärin (Molise/Apulia)	1 558	Piirkondlik	30,826
	3	IT	Vulkaanipurse (Etna)	894	Piirkondlik	16,798
	4	IT	Üleujutus (Põhja-Itaalia)	*1 900*	*(Laiema ulatusega)*	Tagasi lükatud (kuupäev)
	5	GR	Karmid talvetingimused	Selgitamata	*(Laiema ulatusega)*	Tagasi lükatud (kuupäev)
	6	PT	Metsatulekahjud	1 228	**Laiema ulatusega**	48,539
	7	FR	Metsatulekahjud (Lõuna-Prantsusmaa)	531	*(piirkondlik)*	Tagasi lükatud
	8	ES	Metsatulekahjud (Portugaliga piirnev ala)	53	Naaberriik	1,331
	9	MT	Üleujutus	30	**Laiema ulatusega**	0,961
	10	IT	Üleujutus (Friuli-Venezia Giulia)	525	Piirkondlik	Tagasi lükatud
2003. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**107.081**
2004	1	FR	Üleujutus (Rhone´i jõe delta)	785	Piirkondlik	19,625
	2	ES	Üleujutus (Malaga)	73	(Piirkondlik)	Tagasi lükatud
	3-9	ES	Metsatulekahjud (7 taotlust)	(480)	(piirkondlik)	Kõik taotlused tagasi lükatud
	10	SK	Üleujutus	29	(piirkondlik)	Tagasi lükatud
	11	SI	Maavärin	13	(piirkondlik)	Tagasi võetud
2004. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**19,625**

[9] Kaldkirjas esitatud andmeid peab komisjon kontrollima ja kinnitama.

Aasta	Riik		Katastroofi liik	Kahju (miljonites eurodes)	Kategooria	Antud abi (miljonites eurodes)
2005	1	SK	Torm (Tatra mäed)	203	**Laiema ulatusega**	5,668
	2	IT	Üleujutus (Sardiinia)	*(223, ülehinnatud)*	(piirkondlik)	Tagasi lükatud
	3	EE	Torm	48	**Laiema ulatusega**	1,29
	4	LV	Torm	193	**Laiema ulatusega**	9,487
	5	SE	Torm „Gudrun”	2297	**Laiema ulatusega**	81,725
	6	LT	Torm	15	Naaberriik	0,379
	7	EL	Evrose jõe üleujutus	(112)	(piirkondlik)	Tagasi lükatud
	8	RO	Kevadine üleujutus	489	**Laiema ulatusega**	18,798
	9	BG	Kevadine üleujutus	222	**Laiema ulatusega**	9,722
	10	BG	Suvine üleujutus	237	**Laiema ulatusega**	10,632
	11	RO	Suvine üleujutus	1050	**Laiema ulatusega**	52,4
	12	AT	Üleujutus (Tirool/Vorarlberg)	592	piirkondlik	14,799
2005. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**204,891**
2006	1	UK	Kütusehoidla plahvatus Buncefieldis	*(700)*	*(piirkondlik)*	Tagasi võetud
	2	EL	Evrose jõe üleujutus	372	Piirkondlik	9,306
	3	HU	Üleujutus	519	**Laiema ulatusega**	15,064
	4	ES	Metsatulekahjud Galiitsias	(91)	*(piirkondlik)*	Tagasi lükatud
2006. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**24,370**
2007	1	DE	Torm „Kyrill”	*4750*	***Laiema ulatusega***	166,9
	2	FR	Réunion, tsüklon „Gamede”	*211*	*piirkondlik*	5,29
	3	ES	EL Hierro saare üleujutus	*(18)*	*(piirkondlik)*	Tagasi lükatud
	4	ES	Üleujutus La Manchas	*66*	*(piirkondlik)*	Tagasi

Aasta	Riik		Katastroofi liik	Kahju (miljonites eurodes)	Kategooria	Antud abi (miljonites eurodes)
						lükatud
	5	UK	Üleujutus	*4 612*	***Laiema ulatusega***	162,387
	6	CY	Metsatulekahjud	*38*	*(piirkondlik)*	Tagasi lükatud
	7	ES	Kanaari saarte metsatulekahjud	*144*	*(piirkondlik)*	Tagasi lükatud
	8-16	IT	9 taotlust seoses 9 piirkonnas aset leidnud metsatulekahjudega	-	*(piirkondlik)*	Ei vasta nõuetele, kuupäev puudub
	17	FR	Torm „Dean” Martinique`il	*509*	*Piirkondlik*	12,78
	18	EL	Metsatulekahjud	*2 118*	***Laiema ulatusega***	89,769
	19	SI	Üleujutus	*233*	***Laiema ulatusega***	8,254
2007. aastal esitatud taotluste alusel antud abi kokku						**445,38**
2008	1	CY	Põud	*165,4*	***Laiema ulatusega***	7,605
	2	RO	Üleujutus	*471,4*	***Piirkondlik***	11,785